

3. Берназюк Ян. Конституційний принцип рівності та його особливості в адміністративному судочинстві *Судово-юридична газета. Блог*. 14 липня 2019. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/143839-konstitutsiyiniy-printsip-rivnosti-ta-yogo-osoblivosti-v-administrativnomu-sudochinstvi> (дата звернення 11.10.2020).
4. Мамченко Н. Чи зможуть державні органи звертатися з позовами до адмінсудів: які зміни чекають на КАСУ *Судово-юридична газета. Публікації*. 22 жовтня 2019. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/152977-chi-zmozhut-derzhavni-organi-zvertatisya-z-pozovami-do-adminsudiv-yaki-zmini-chekayut-na-kasu> (дата звернення: 11.10.2020)

Паламар С.
*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права ЗУНУ
Чудик Н.О.*

КОНСТИТУЦІЙНО- ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА МИРНІ ЗІБРАННЯ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства мирні зібрання є невід'ємною частиною суспільного, а особливо політичного життя та є важливими для розбудови справжнього та ефективного демократичного режиму. Сама через мирні зібрання громадяни можуть донести свою позицію на рахунок того чи іншого важливого питання. Вони також є ефективним механізмом реалізації та забезпечення народом певної країни його суверенітету, оскільки кожен громадянин має право визначати політичну, економічну та соціальну долю своєї країни, використовуючи для цього як певний інструмент такі мирні зібрання. Це так звана гарантія участі громадян країни у політичному житті демократичної держави.

Проблеми реалізації та конституційно-правове регулювання цього права досліджували такі відомі науковці: П. Рабінович, В. Шаповал, М. Денісова, Є. Захаров, А. Олійник, В. Чемерис, Т. Фулей, В. Явавоський, М. Колесникова та багато інших правознавців.

Метою даної роботи є дослідження конституційно-правового регулювання права на мирні зібрання в Україні та проблеми його реалізації.

Право на мирні зібрання можемо розглядати у двох аспектах: як природне (загальносоціальне явище) і як суб'єктивне юридичне право. Як природне право розглядувана можливість людини не залежить від держави, має загальносоціальну природу. О. Власенко зазначає, що свобода мирних зібрань визначається як природне право кожної особи,

адже теоретично це право належить людині від народження. Ніхто не може позбавити людей права збиратися разом та обговорювати актуальні суспільні проблеми, навіть якщо це право не врегульоване національним законодавством [2, с. 15].

Право свободу мирних зібрань закріплене у багатьох міжнародних правових актах в галузі прав людини. Дане право є передбаченим та гарантованим статтею 20 Загальної декларації прав людини, статтею 21 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, а також статтею 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Згідно із останньою, «кожен має право на свободу мирних і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів». Дані документи є ратифіковані Україною.

Право свободу мирних зібрань є закріплене й у багатьох положеннях в нашій державі, але воно всерівно вимагає певного підсилення перш за все у їх положеннях. Дане право гарантується статтею 39 Конституції України. Згідно з нею, громадяни мають право мирно збиратися, без зброї та проводити збори, мітинги, походи чи демонстрації, але мають сповістити про їх проведення завчасно органам виконавчої влади або органам місцевого самоврядування. Саме розуміння обов'язку організатора такого зібрання трактується по-різному, оскільки немає чітко визначеного строку або за скільки днів потрібно сповістити про зібрання. Конституційний суд України вважає, що тривалість строків має бути у розумних межах та не мають обмежувати права, яке передбачене 39 статтею Конституції України. Тобто його має бути достатньо для того, щоб органи виконавчої влади чи місцевого самоврядування визначили, чи відповідають таке зібрання чинному законодавству та здійснити підготовчі заходи. Виходячи із попереднього досвіду, в Україні цей термін на сьогоднішній день коливається від 10 до 3 днів. Дуже часто через нездатність правильно тлумачити цю статтю право на мирні зібрання обмежується.

Також реалізація даного право є закріпленою у таких нормативно-правових актах: статтях 182 та 183 Кодексу адміністративного судочинства України, статті 315 Цивільного кодексу України, частині 1 статті 38 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», частині 15 статті 21 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ»[4, с. 33].

Слід зазначити, що окрім зазначених актів, в яких гарантується право на мирні зібрання є й інші, які діють досі. Наприклад, законодавство про мирні зібрання колишнього СРСР (указ Президії Верховної Ради СРСР від 28.07.1988 р. «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР») є діючим і в сучасності, хоча його положення не є загальноприйнятними в якості належної процедури проведення демонстрацій, яка передбачає, зовсім інший порядок, ніж той, що визначений у Конституції України.

Попри наявність багатьох нормативно-правових актів, які закріплюють дане право немає такий, який би міг регламентувати сам механізм реалізації громадянами України права на проведення мирних зборів. Необхідність прийняття такого закону є досить гострою, особливо на сучасному етапі розвитку суспільства. Така необхідність обумовлена частиною 2 статті 39 та параграфом 1 статті 92 Основного Закону нашої держави. Слід зазначити, що на дану проблему звернули увагу в своїх рішеннях як Конституційний Суд України та Європейський суд з прав людини.

Прийняття такого закону, який би регулював відносини суспільстві у сфері реалізації громадянами цього права є важливим. Є необхідним закріплення прав та обов'язків усіх членів мирних зборів, мітингів, демонстрацій тощо, а також повноваження органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та працівників правоохоронних органів під час таких заходів. Також є доцільним чітко визначити підстави для обмеження права громадян на мирне зібрання.

Практика попередніх років свідчить про наявність численні правопорушень конституційно гарантованого права на мирні збори чи зібрання такого роду в Україні як державними, так і самоврядними органами, а також посадовими особами, які покликані здійснювати захист цього права [1].

Отже, на сьогоднішній день в нашій державі нормативно-правова база, що регулює та реалізує право громадян на мирні зібрання є недосконалою та неповною. При наявності багатьох нормативно-правових актів, які закріплюють дане право в Україні, немає належного рівня його регулювання.

Список використаних джерел

1. Васьковська О. Конституційне право на мирні збори та механізм його реалізації в Україні: автореф. дис. На здобуття наук. Ступеня канд. юрид. наук: 12.00.02. Ін-т законодавства Верховної Ради України. К., 2007. 10 с.
2. Власенко О. Конституційне право громадян на свободу зборів, мітингів, походів і демонстрацій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2011. 20 с.
3. Конституція України [Електронний ресурс]. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. 141 с.
4. Нікольська О. Конституційне право на мирні зібрання: проблеми реалізації. *Юридична Україна*. 2013. №3. С. 33-37.